Голові разової спеціалізованої вченої ради
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
доктору юридичних наук, професору,
завідувачу кафедри адміністративного права та процесу
Навчально-наукового інституту права
Діхтієвському Петру Васильовичу

ВІДГУК
офіційного опонента
доктора юридичних наук, професора Ковбаса Ігоря Васильовича
на дисертацію Єфіменко Крістіни Олегівни на тему:
«Публічне управління у сфері публічно-приватного партнерства в Україні», подану на здобуття ступеня доктора філософії
в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

Актуальність обраної теми. Сучасний етап розвитку України характеризується масштабними трансформаційними процесами у сфері публічного управління, необхідністю відновлення критичної та соціальної інфраструктури в умовах російської збройної агресії, а також пошуком нових механізмів забезпечення сталого соціально-економічного розвитку держави в умовах обмеженості бюджетних ресурсів. Особливої ваги зазначені процеси набувають у контексті повоєнного відновлення, що потребує залучення значних інвестиційних ресурсів та підвищення ефективності використання публічних та приватних ресурсів.

За таких умов публічно-приватне партнерство посідає особливе місце серед інструментів реалізації державної політики, оскільки дозволяє поєднати потенціал публічного сектору та приватної ініціативи для досягнення суспільно значущих результатів, задоволення публічного інтересу у всіх сферах суспільної діяльності. Світова практика переконливо засвідчує, що механізми публічно-приватного партнерства здатні забезпечувати реалізацію масштабних інфраструктурних, соціальних, культурних та інших проєктів для задоволення публічного інтересу,

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Вх. № 403 «09» 06 2026р.

сприяючи підвищенню якості публічних послуг і водночас оптимізації витрат держави.

Водночас ефективність функціонування механізмів публічно-приватного партнерства значною мірою залежить від якості системи публічного управління у відповідній сфері, належного нормативно-правового забезпечення, чіткого розподілу повноважень між суб'єктами публічної влади та ефективності їх взаємодії з приватними партнерами.

Додаткової актуальності досліджуваній проблематиці надає оновлення законодавчої бази у сфері публічно-приватного партнерства, зокрема прийняття нового профільного закону, яким істотно розширено сфери застосування публічно-приватного партнерства, коло потенційних публічних партнерів та можливі джерела фінансування спільних проєктів. Такі зміни обумовлюють необхідність переосмислення існуючих теоретичних підходів до розуміння змісту, механізмів та суб'єктного складу публічного управління у сфері публічно-приватного партнерства.

Попри значну увагу науковців-юристів до окремих аспектів функціонування публічно-приватного партнерства, питання саме публічного управління у цій сфері досі не отримали комплексного адміністративно-правового дослідження, що зумовлює наукову та практичну значущість обраної теми.

Таким чином, тема дисертаційної роботи Єфіменко Крістіни Олегівни є актуальною, має важливе теоретичне та прикладне значення для розвитку адміністративно-правової науки та практики публічного управління у різних сферах суспільної діяльності в контексті публічно-приватного партнерства.

Обґрунтованість сформульованих у роботі наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечується використанням широкої науково-теоретичної та нормативної бази, належним рівнем їх теоретичної опрацьованості, логічною структурою та внутрішньою концептуальною узгодженістю.

Дослідження ґрунтується на положеннях Конституції України, законодавства у сфері публічно-приватного партнерства, актах Європейського Союзу, міжнародно-правових документах, а також на значному масиві наукових праць вітчизняних і

зарубіжних учених-юристів. Авторка демонструє здатність до системного аналізу нормативного матеріалу, виявляє проблеми правового регулювання, інституційні обмеження розвитку публічно-приватного партнерства та пропонує шляхи їх подолання.

Високий рівень обґрунтованості результатів досягнуто завдяки комплексному використанню методів наукового пізнання. Діалектичний метод дозволив розкрити закономірності розвитку публічно-приватного партнерства як правового та управлінського явища. Історико-правовий аналіз забезпечив дослідження генези відповідного інституту та визначення етапів його становлення в Україні. Порівняльно-правовий метод використано для зіставлення національних підходів до організації публічного управління у сфері публічно-приватного партнерства із практикою держав – членів Європейського Союзу. Формально-юридичний, системно-структурний та інші спеціально-юридичні методи сприяли уточненню категоріального апарату, аналізу суб'єктного складу публічного управління та визначенню особливостей адміністративно-правового забезпечення відповідних відносин.

Теоретичні висновки дисертантки ґрунтуються на критичному осмисленні сучасних концептуальних підходів до розуміння публічного управління, адміністративно-правового регулювання та публічно-приватного партнерства. При цьому авторка не обмежується викладом існуючих доктринальних позицій, а формує власне бачення досліджуваної проблематики, що знайшло відображення в авторському визначенні поняття публічного управління у сфері публічно-приватного партнерства, системи його суб'єктів та підходах до вдосконалення нормативно-правового та інституційного забезпечення сфери публічно-приватного партнерства.

Структура та зміст роботи є логічно вибудуваною та відповідає поставленій меті й науковим завданням дослідження. Зміст розділів розкриває тему дисертації, а висновки мають системний характер та відображають отримані наукові результати. Робота складається з анотації, вступу, трьох розділів, логічно об'єднаних у вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків, що в цілому відповідає вимогам до такого виду наукових робіт. Оформлення дисертації здійснено

з дотриманням вимог нормативних документів щодо структури, обсягу, оформлення посилань, бібліографічного опису джерел і технічних параметрів тексту. Список використаних джерел відображає достатній рівень опрацювання наукової літератури, нормативно-правових актів, статистичних даних та судової практики. Робота написана академічною мовою, з використанням юридичної термінології, характеризується чіткістю викладу матеріалу та логічною послідовністю аргументації.

У дисертації відсутні ознаки академічного плагіату, фабрикації чи фальсифікації результатів дослідження. Авторка коректно використовує праці інших науковців із належним посиланням на джерела, що свідчить про дотримання принципів академічної доброчесності.

З урахуванням викладеного можна дійти висновку, що дисертація Єфіменко К.О. відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії та Вимогам до оформлення дисертацій, установленим чинним законодавством України.

Наукова новизна одержаних результатів. Наукова новизна дисертаційного дослідження полягає у тому, що воно є одним із перших у вітчизняній адміністративно-правовій науці комплексним дослідженням проблематики публічного управління у сфері публічно-приватного партнерства.

У роботі запропоновано авторське визначення поняття публічного управління у сфері публічно-приватного партнерства, розкрито його сутність та структурні елементи, які включають суб'єктів, об'єкт, керуючий вплив та зворотні зв'язки, що дозволяє сформувати цілісне уявлення про відповідний правовий інститут.

Заслуговують на увагу положення щодо визначення системи суб'єктів публічного управління, а також обґрунтування необхідності вдосконалення інституційного забезпечення публічно-приватного партнерства. До елементів новизни також належать удосконалена авторкою періодизація розвитку інституту публічно-приватного партнерства в Україні, що включає шість етапів, та класифікація суб'єктів публічного управління у цій сфері.

Позитивно також слід оцінити проведений аналіз європейського досвіду щодо нормативно-правового регулювання та інституційного функціонування систем публічно-приватного партнерства та практичні пропозиції щодо його адаптації до українських реалій.

Сформульовані у роботі конкретні пропозиції щодо внесення змін до законів України «Про публічно-приватне партнерство», «Про охорону культурної спадщини» та Кодексу України про адміністративні правопорушення є самостійним, практичним внеском авторки у вдосконалення правового регулювання сфери публічно-приватного партнерства.

Теоретичне та практичне значення дисертаційної роботи й одержаних результатів. Теоретичне значення роботи полягає у подальшому розвитку теоретичних підходів щодо поняття, сутності та особливостей публічного управління сфери публічно-приватного партнерства. Висновки дисертації також збагачують адміністративно-правову науку в частині специфіки суб'єктів публічного управління та механізму адміністративно-правового регулювання публічно-приватного партнерства.

Практичне значення результатів дослідження полягає у можливості їх використання у нормотворчій діяльності, зокрема, при вдосконаленні законодавства у сфері публічно-приватного партнерства. Окремі положення дисертації можуть бути використані у правозастосовній діяльності органів публічної влади, а також у процесі підготовки управлінських рішень щодо реалізації проєктів публічно-приватного партнерства. Крім того, результати дослідження можуть бути використані у навчальному процесі при викладанні дисциплін адміністративно-правового циклу.

Практичне значення результатів дослідження підтверджується актами впровадження від Міністерства культури України, ДСП «Чорнобильська АЕС», АТ «НАЕК «Енергоатом», АТ «Фонд декарбонізації України» та Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Т. Шевченка, що свідчить про те, що результати дослідження вже використовуються у нормотворчій, практичній та навчальній діяльності.

Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій у наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації. Основні наукові положення та результати дисертаційного дослідження висвітлено у 11 публікаціях, серед яких: одна стаття у закордонному виданні, проіндексованому у базах даних Web of Science Core Collection; чотири статті у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України, та шість тез доповідей на науково-теоретичній та науково-практичних конференціях, круглих столах. Зазначені публікації повною мірою висвітлюють основні наукові результати дисертаційної роботи.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації. Загалом позитивно оцінюючи дисертаційну роботу Єфіменко К.О., вбачається за доцільне звернути увагу на окремі положення та висновки, які мають дискусійний характер, потребують уточнення та додаткової аргументації.

По-перше, у дисертації запропоновано авторське визначення поняття «публічне управління у сфері публічно-приватного партнерства», під яким розуміється діяльність суб'єктів публічного управління, наділених відповідними повноваженнями щодо формування та реалізації політики у сфері ППП, а також здійснення владно-організуючого впливу у сфері ППП, з метою задоволення публічного інтересу шляхом розподілу відповідальності та ризиків між публічним і приватним партнерами (с. 65).

Слід позитивно відзначити прагнення дисертантки до комплексного осмислення досліджуваного явища, яке розглядається не лише як договірна форма взаємодії публічних і приватних суб'єктів, а як інструмент реалізації публічної політики, спрямований на забезпечення публічного інтересу. Характерною рисою запропонованої дефініції є те, що авторка не обмежується загальною вказівкою на управлінський вплив, а конкретизує його зміст через визначення напрямів діяльності - формування та реалізацію політики, здійснення владно-організуючого впливу, а також чітко окреслює мету такого управління. Такий підхід збагачує доктринальне розуміння публічного управління у досліджуваній сфері. Водночас доцільним вбачається додаткове обґрунтування співвідношення понять

«формування політики» та «владно-організуючий вплив» у контексті публічно-приватного партнерства, а також того, якою мірою запропоноване визначення охоплює всю сукупність управлінських відносин, що виникають на різних стадіях реалізації проєкту публічно-приватного партнерства. Подальше уточнення цих аспектів сприяло б конкретизації відповідного понятійного апарату.

По-друге, запропонована авторкою систематизація суб'єктів публічного управління у сфері публічно-приватного партнерства (с. 110–146) загалом заслуговує на позитивну оцінку, однак окремі її елементи потребують додаткової конкретизації. Зокрема, йдеться про недостатньо чітке розмежування повноважень між різними публічними суб'єктами, залученими до управління на різних стадіях реалізації проєкту публічно-приватного партнерства. Як вбачається зі змісту роботи, авторкою пропонується створення низки нових суб'єктів публічного управління у сфері публічно-приватного партнерства – Національного агентства з питань підтримки публічно-приватного партнерства, Державного агентства з розвитку енергетичних партнерств, профільних підрозділів у структурі міністерств, центральних органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування. Водночас повноваження цих органів, особливо в частині розмежування їх компетенції між собою та з уже існуючими суб'єктами, окреслено в дисертації доволі схематично. Визначення підходів щодо компетенції та розмежування повноважень запропонованих суб'єктів сприятиме як підтримці запропонованої моделі, так і її практичній реалізації.

По-третє, у дисертаційному дослідженні (с. 189) авторка доходить висновку, що національна система законодавства у сфері публічно-приватного партнерства «загалом відповідає стандартам Європейського Союзу». Водночас у роботі неодноразово та цілком слушно наголошується на наявності правових колізій та неузгодженостей між різними законодавчими актами, зокрема між рамковим законом про публічно-приватне партнерство, законодавством про публічні закупівлі, антимонопольним, земельним, містобудівним законодавством тощо. У зв'язку з цим доцільним вбачається більш диференційований підхід до оцінки ступеня відповідності національного законодавства європейським стандартам, який

би враховував не лише наявність нових законодавчих положень, а й реальну узгодженість усієї системи правового регулювання публічно-приватного партнерства, зокрема наявність дієвих механізмів подолання законодавчих колізій. Додаткове обґрунтування в цій частині дозволило б більш чітко окреслити ті елементи системи, які вже відповідають європейським стандартам, а також ті, що потребують першочергового вдосконалення.

По-четверте, окремі положення щодо цифровізації процесів управління у сфері ППП могли б бути розкриті більш детально з урахуванням сучасних тенденцій розвитку електронного урядування.

У дисертації слушно наголошується на важливості цифровізації процесів управління у сфері ППП, зокрема щодо проведення конкурсів в електронній торговій системі Prozorro, створення єдиної цифрової платформи проєктів публічно-приватного партнерства, запровадження цифрових реєстрів та електронних процедур відбору партнерів (с. 107–108, 187). Визнаючи безперечну актуальність цього напряму, варто зазначити, що в роботі недостатньо висвітлено можливості застосування таких інноваційних інструментів, як смарт-контракти для автоматизації виконання окремих умов договору публічно-приватного партнерства. Поглиблений аналіз відповідних інструментів, які вже тестуються в рамках європейських інфраструктурних проєктів, міг би суттєво посилити практичні рекомендації щодо цифрової трансформації публічного управління у сфері публічно-приватного партнерства в Україні.

Водночас висловлені зауваження та рекомендації мають дискусійний характер, що відображає складність досліджуваної проблематики публічного управління у сфері публічно-приватного партнерства. Вони не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації та не знижують її науково-практичного значення для адміністративно-правової науки.

Загальний висновок щодо дисертаційного дослідження. Узагальнюючи викладене, слід зазначити, що дисертаційна робота Єфіменко Крістіни Олегівни на тему «Публічне управління у сфері публічно-приватного партнерства в Україні», подана на здобуття ступеня доктора філософії у галузі знань 08 «Право» за

спеціальністю 081 «Право», є самостійним, завершеним, цілісним і актуальним науковим дослідженням, у якому отримано нові науково обґрунтовані результати, що мають теоретичне та практичне значення. Наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані в роботі, достатньо повно викладені в опублікованих здобувачем наукових публікаціях.

Робота відзначається внутрішньою логікою побудови, послідовністю аргументації, належним рівнем теоретичного узагальнення та практичної спрямованості. Сформульовані у дисертації положення є науково обґрунтованими, методологічно вивіреними та відображають авторський підхід до вирішення проблем публічного управління у сфері публічно-приватного партнерства в Україні.

Дисертація на тему «Публічне управління у сфері публічно-приватного партнерства в Україні» відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її авторка Єфіменко К.О. заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Офіційний опонент:
доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри публічного права
Чернівецького національного
університету імені Юрія Федьковича **Ігор КОВБАС**

«08» червня 2026 року

Підпис Ковбаса І.В. засвідчую
Начальник відділу кадрів Чернівецького
національного університету
імені Юрія Федьковича
08.06.2026 р.

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Вх. № 403 шп-9
«9» 06 2026 р.